

Zoeken in notariële archieven

Een stukje geschiedenis

Om te begrijpen hoe je op onze website zoekt in notariële archieven, moet je eerst wat meer achtergrondinformatie hebben. We leggen een aantal begrippen uit en vertellen we iets over de geschiedenis van het notariaat in ons werkgebied. Wil je dit overslaan? [Ga meteen door naar de zoekwijzer.](#)

Notarissen

Notarissen zijn personen die bevoegd zijn om onder bepaalde voorwaarden, geschriften op te maken die als bewijs kunnen dienen. Notariële akten zijn dus authentieke schriftelijke bewijsstukken.

Tot 1811: weinig notarissen in het Rivierengebied

Het notariaat bestaat al vanaf de Romeinse tijd en in de Middeleeuwen waren ook in het Gelderse rivierengebied notarissen, meestal geestelijken, actief. Aanvankelijk bewaarden notarissen geen afschrift of vastgesteld concept (minuut) van de akten die ze opmaakten. Maar al in de late Middeleeuwen werd ingezien dat het van belang was dat ze dat wel deden.

Het geheel van de akten van een notaris wordt zijn *protocol* genoemd. Van de protocollen van Middeleeuwse notarissen is bij het RAR alleen een protocol van een Zaltbommelse notaris over de jaren 1432-1440 bewaard gebleven.

Na de Middeleeuwen verdween het notariaat in bepaalde delen van ons land, ook uit het Gelders Rivierengebied, tot in 1811. Voor het opmaken van akten ging men toen naar de plaatselijke en regionale rechtbanken. Culemborg vormt daarop in het werkgebied van het RAR een uitzondering. Daar waren zeker vanaf het einde van de 17e eeuw wel notarissen actief en konden inwoners zich wenden tot een notaris of tot de schepenbank voor het opmaken een akte.

Notarissen vanaf 1811

Na de inlijving van Nederland bij het Franse keizerrijk in 1810 werden met ingang van 1 maart 1811 de Franse wetten van kracht verklaard. Dat bracht veranderingen voor het notariaat met zich mee en betekende dat ook in het Gelderse Rivierengebied notarissen actief werden. De Franse notariële wetten bleven van kracht tot ze in 1842 werden vervangen door de Wet op het Notarisambt. Die wet bleef van kracht tot de invoering van de nieuwe Notariswet in 1999.

Portret van notaris A. Hoeflake, standplaats Ammerzoden

Protocollen

Het protocol van een notaris bestaat uit drie elementen:

- het repertorium
- de akten (minuten)
- de akten / registers van wisselprotesten.

Alleen de protocollen moeten uiteindelijk verplicht worden overgebracht naar een openbare archiefbewaarplaats. De archieven bevatten dus in de regel niet de kantoorarchieven van de notarissen.

Welke akten vind je in een notarieel archief?

In het algemeen bevatten notariële protocollen akten die betrekking hebben op de volgende onderwerpen.

- Akten betreffende het familierecht en erfrecht
Voorbeelden hiervan zijn: akten inzake trouwbeloften, huwelijkstoestemmingen, huwelijksvoorwaarden, voogdijregelingen, testamenten, codicillen, inventarisaties, verzegeling en ontzegeling van boedelgoederen, boedelscheidingen.
- Akten in de vermogensrechtelijke sfeer
Voorbeelden hiervan zijn: koop, verkoop, ruiling, schenkingen, huur, (erf)pacht, arbeidsovereenkomsten, borgtochten, oprichting vennootschappen.
- Akten in semi-processuele zaken
Voorbeelden hiervan zijn: getuigenverklaringen, ondervragingen, protesten. Deze akten komen vooral voor in notariële akten van vóór 1811, daarna steeds minder.
- Wisselprotest
In het Wetboek van Koophandel wordt voorgeschreven dat notarissen een register bij moeten houden van door hen opgemaakte akten van wisselprotest. Een wisselprotest is de weigering van acceptatie of van betaling van een wisselbrief (een onvoorwaardelijke opdracht tot betaling van een bepaalde som). Dit protest werd vastgelegd in een bijzonder register van wisselprotesten. Bij diverse notarissen worden die wisselprotesten aangetroffen.

Zoeken in notariële archieven bij het RAR

De notariële akten zijn toegankelijk door de repertoria. In een repertorium werd in chronologische volgorde aantekening gehouden van de korte inhoud van de akten met vermelding van nummers en data van de akten die in het protocol van de notaris bewaard werden (in minuut). Akten kunnen ook alleen in brevet / origineel zijn uitgereikt.

Wat kun je bij het RAR vinden?

Bij het RAR zijn notariële archieven aanwezig van notarissen uit de volgende standplaatsen:

- Ammerzoden 1813-1935 toegang 3182
- Beusichem 1842-1843 toegang 1506
- Brakel 1817-1819 toegang 3182
- Buren 1812-1935 toegang 1507
- Culemborg 1680-1935 toegang 1516
- Drumpt 1815-1822 toegang 0009
- Eck en Wiel 1823-1935 toegang 1520
- Geldermalsen 1811-1935 toegang 1519
- Herwijnen 1822-1915 toegangen 2550, 2551, 2552

- Kerkdriel 1813-1935 toegang 3182
- Nederhemert 1813-1935 toegang 3182
- Opheusden 1815-1935 toegang 1505
- Rossum 1821-1835 toegang 3182
- Rumpt 1812-1935 toegang 1520
- Tiel 1811-1935 toegang 0009
- Tuil 1812-1821 toegang 1521
- Waardenburg 1813-1935 toegang 1522
- Zaltbommel 1432-1440 toegang 3182
- Zaltbommel 1811-1935 toegang 3182
- Zoelen 1814-1815 toegang 1511

De keuze voor een notaris was vrij. In het algemeen vind je je voorouder terug in de akten van de notaris uit de woonplaats. Als dat geen standplaats van een notaris was, kun je in de repertoria van een notaris uit een naburige plaats kijken.

Repertoria gedigitaliseerd

De repertoria vind je gedigitaliseerd op de website van het RAR. Deze kun je dus thuis bekijken. Het inzien van de akten kan op de studiezaal van het RAR.

Volg nr.	Datum der aktes	Aard der Akten		Aard der Akten		Aard der Akten	Aard der Akten	Aard der Akten
		Wants,	Minuten	Benaming, ligging en prijs der goederen	Benaming, ligging en prijs der goederen			
37	1875 17 Aug ^o		Obligatie met Hypotheek	Willelm de Koning te Well aan Jan Henk te Medel geleend groot in Kapitaal negentien honderd guldens, ad 5%	1875 17 Aug ^o	12	42	
38	17 Aug ^o		Scheiding Dieling	Christoph Gysbert Joh ^o Rooyens te Blijmaren en van de nalatenschap van hunne overleden broer Rooyens en Grijneke de Roe, gearfde hebbende en overlaten te Well.	17 Aug ^o	138		
39	17 Aug ^o		Testament	allegueren Joh ^o Wita te Zalt Bommel				
40	20 Aug ^o		Obligatie met Hypotheek	Johannes de Rivet te Sommeroden aan Pieter en Maria vander Steeg te Medel groot in Kapitaal varen honderd guldens, ad 5%	24 Aug ^o	5	52	
41	21 Aug ^o		Transpot	Clara van Boer te Well aan den Heer Jell Pieter te Middeldburg ten 0, 95. 20 Hectare weiland a liting het boek quaam, onder weid. voor 1500,	24 Aug ^o	82	80	
42	23 Aug ^o		Obligatie met Hypotheek	Jan Dirk Rooyens te Well en Jan Henk de Koning te Medel geleend groot veertien honderd guldens ad 5%	1 Sept.	19	32	

Een bladzijde uit een repertorium. Je ziet hier onder meer nummer, datum, soort akte en de omschrijving staan. Het volgnummer is het nummer van de akte die je kunt opvragen.

Als je een akte wilt inzien, zoek je het inventarisnummer waarin het aktenummer dat je zoekt, voorkomt.

Luw zoekterm komt voor in de **vetgedrukte onderdelen** van de archieftoegang.

3182 Archieven van notarissen in de Bommelerwaard 1432 - 1440, 1813 - 1935

- Kenmerken
- Inleiding
- Inventaris
- Gevonden archiefstukken

1. Standplaats Ammerzoden

Toon details van deze beschrijving ▶

- 1.1. H. van Dieden, 1813-1839
- 1.2. Ph. C. van der Pant, 1839-1875
- 1.3. A. Hoeflake, 1875-1911

Toon details van deze beschrijving ▶

333-1958 Repertoria (inhoudsopgaven van de akten), 1875-1911

Toon details van deze beschrijving ▶

- 1957 Repertorium, 1875 nr. 001 (07 jun) - 1886 nr. 154 (29 sep)
- 1958 Repertorium, 1886 nr. 155 (30 sep) - 1902 nr. 140 (31 dec)
- 333 Repertorium, 1903 nr. 001 (01 jan) - 1903 nr. 151 (30 dec)
- 334 Repertorium, 1904 nr. 001 (05 jan) - 1904 nr. 212 (30 dec)
- 335 Repertorium, 1905 nr. 001 (09 jan) - 1905 nr. 198 (30 dec)
- 357 Repertorium, 1906 nr. 001 (02 jan) - 1906 nr. 166 (31 dec)
- 358 Repertorium, 1907 nr. 001 (04 jan) - 1907 nr. 200 (31 dec)
- 359 Repertorium, 1908 nr. 001 (02 jan) - 1908 nr. 188 (31 dec)
- 360 Repertorium, 1909 nr. 001 (07 jan) - 1909 nr. 172 (30 dec)
- 361 Repertorium, 1910 nr. 001 (06 jan) - 1910 nr. 183 (29 dec)
- 362 Repertorium, 1911 nr. 001 (03 jan) - 1911 nr. 273 (29 dec)

206-366 Akten, 1875-1911

Toon details van deze beschrijving ▶

- 206 Akten 001-051, 1875
- 207 Akten 053-116, 1875
- 208 Akten 001-050, 1876
- 209 Akten 051-100, 1876
- 210 Akten 101-140, 1876
- 211 Akten 141-186, 1876
- 212 Akten 001-050, 1877
- 213 Akten 051-100, 1877
- 214 Akten 102-150, 1877
- 215 Akten 151-218, 1877
- 216 Akten 001-048, 1878
- 217 Akten 050-100, 1878

Een voorbeeld van een inventaris van een notarieel archief. De repertoria staan vooraan, daarna volgen de akten, hier zoek je het inventarisnummer waarin het juiste jaar en aktenummer voorkomen.

Welke akten zijn openbaar?

In principe zijn notariële akten na 75 jaar openbaar. Er geldt dan nog wel een termijn van 10 jaar, waarbinnen de akten naar een archiefbewaarplaats moeten worden overgebracht. Bij het RAR zijn de akten aanwezig t/m 1935.

Hierop is één uitzondering: testamenten zijn pas na 100 jaar openbaar en moeten dan binnen 10 jaar in een archiefbewaarplaats worden opgenomen. De testamenten van na 1915 zijn om deze reden uit de series stukken verwijderd. Je zult ze wel tegenkomen in de repertoria.

Waar bevinden zich recentere akten?

Notarissen zijn verplicht de onder hen opgemaakte akten 20 jaar te bewaren. Vroeger was er een notaris-bewaarder die de series ouder dan 20 jaar van meerdere notarissen onder zich bewaarde. Sinds 1999 is de Centrale Archief Selectiedienst in Winschoten aangewezen als bewaarplaats voor alle oudere notariële akten totdat ze naar een openbare archiefbewaarplaats gaan.

Opvolgersarchief

Als een notaris stopt met zijn praktijk, worden alle akten overgedragen aan een opvolger. Als je een akte heeft laten maken bij een notaris en je wilt weten wie de opvolger is, dan kun je deze zoeken via het online beschikbare opvolgersregister. Zie: <https://www.notaris.nl/het-opvolgersarchief>

Centraal testamentenregister

Alle testamenten die zijn opgemaakt na 1890 zijn geregistreerd in het Centraal testamentenregister. Voor personen die zijn overleden tussen 1890 en 1973 is dit register aanwezig bij het Nationaal Archief. Zie: www.gahetna.nl.

Voor de periode 1890-1973 én voor personen die zijn overleden na 1974 kan een beroep worden gedaan op het Centraal testamentenregister bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie. Als je wilt weten óf iemand een testament heeft nagelaten, kunt je een schriftelijke aanvraag indienen. Het raadplegen van de testamenten kan alleen door een notaris gebeuren. Zie voor informatie: <https://www.notaris.nl/centraal-testamentenregister>

Waar bevinden zich soortgelijke akten van vóór 1811?

Vóór 1811 werden akten over erfrecht, huwelijksrecht, vermogensrecht e.d. in vrijwel het hele Gelderse Rivierengebied opgemaakt voor de plaatselijke of regionale schepenbanken. Voor deze akten van vóór 1811 kun je zoeken in de 'rechterlijke archieven' van vóór 1811, vaak worden dit ook 'Oud rechterlijke archieven' genoemd. In deze toegangen kijkt u bij 'vrijwillige rechtspraak'.

Vele handenproject Notariële repertoria

Op dit moment loopt er een project van het RAR in 'Vele handen', waarbij alle inschrijvingen van akten in de notariële repertoria toegankelijk worden gemaakt op naam. Dit zal het zoeken enorm verbeteren. De voortgang van dit project hangt af van de hoeveelheid vrijwilligers die mee gaat doen. Dus heb je nog wat tijd over? [Waarvan akte!](#)

Meer hulp nodig?

Kom je er met deze zoekwijzer toch niet helemaal uit of heb je andere vragen, neem dan gerust contact met ons op. De studiezaalmedewerkers zijn altijd via mail te bereiken op studiezaal@rarivierenland.nl en op dinsdag t/m vrijdag van 9 tot half 5 telefonisch via 0344 612 230.